

UZASADNIENIE

We wrześniu 2024 r. w południowo-zachodniej Polsce wystąpiła katastrofalna w skutkach powódź. Dla przedsiębiorców na poszkodowanych obszarach konieczne okazało się wsparcie w zakresie wznowienia i odbudowy działalności gospodarczej, utrzymania miejsc pracy i wzmocnienia ich odporności na tego typu zdarzenia w przyszłości.

W dniu 30 października 2024 r. Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Innowacyjny Rozwój (której funkcje wykonuje Minister Funduszy i Polityki Regionalnej) podpisała z Bankiem Gospodarstwa Krajowego aneks do umowy nr POIR.06.01.00-00-001/21-00 z 29 czerwca 2021 r. o dofinansowanie instrumentu Fundusz Pożyczkowy Wsparcia Płynności MSP REACT-EU, w którym wprowadzono możliwość wykorzystania środków zwróconych do ww. instrumentu na wsparcie przedsiębiorstw odczuwających skutki powodzi na terenie kraju.

Rozwiązanie to pozwoliło na szybkie wdrożenie mechanizmu udzielania pożyczek potrzebującym firmom. Oprocentowanie pożyczki jest stałe w całym okresie obowiązywania i ustalone w wysokości (co do zasady) 0%. Pożyczka podlega umorzeniu (rabatowi kapitałowemu) w wysokości do 90% jej wartości.

Pożyczki udzielane są na warunkach preferencyjnych zgodnie z art. 50 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu¹ oraz zgodnie z zasadami udzielania pomocy de minimis określonymi w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 2023/2831 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis².

Podstawę prawną omawianego wsparcia stanowi rozporządzenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 4 grudnia 2024 r. w sprawie udzielania pomocy na naprawienie szkód spowodowanych przez powódź, która miała miejsce we wrześniu 2024 r., ze środków instrumentów inżynierii finansowej oraz środków instrumentów finansowych podlegających ponownemu wykorzystaniu³, zwane dalej „rozporządzeniem pomocowym”, wydane na podstawie art. 36a ust. 2 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi⁴, zwanej dalej „ustawą powodziową”.

Zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych⁵ przychodem z działalności gospodarczej jest również wartość umorzonych lub przedawnionych zobowiązań, z zastrzeżeniem ust. 3 pkt 6, w tym z tytułu zaciągniętych kredytów (pożyczek), z wyjątkiem umorzonych pożyczek z Funduszu Pracy.

Analogiczna zasada obowiązuje w podatku dochodowym od osób prawnych. Zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 3 ustawy o z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych⁶ przychodem jest w szczególności wartość umorzonych zobowiązań, w tym z tytułu pożyczek.

W związku z powyższym uznać należy, że wartość umorzonego kapitału pożyczek udzielanych w ramach instrumentu powodziowego stanowi na gruncie prawa podatkowego przychód podatkowy.

Jednocześnie na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy powodziowej wolne od podatku dochodowego są dochody (przychody) poszkodowanego otrzymane na usuwanie skutków powodzi

¹ Dz. Urz. UE. L 187 z 26.02.2014, str. 1, z późn. zm.

² Dz. Urz. UE. L 2023/2831 z 15.12.23

³ Dz. U. poz. 1808

⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 1402, z późn. zm.

⁵ Dz. U. z 2026 r. poz. 592, z późn. zm.

⁶ Dz. U. z 2026 r. poz. 554, z późn. zm.

z tytułu nieodpłatnych lub częściowo odpłatnych świadczeń. Przy czym zgodnie z art. 30 ust. 5 ustawy powodziowej, zwolnienie to stosuje się do dnia 31 grudnia roku następującego po roku, w którym wystąpiła powódź.

Ze zwolnienia, o którym mowa w przywołanym art. 30 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy powodziowej, korzysta przychód w postaci nieodpłatnych świadczeń z tytułu umorzonych do końca 2025 r. pożyczek pochodzących z instrumentu powodziowego.

Natomiast biorąc pod uwagę aktualne założenia instrumentu, ostatnie umorzenie może nastąpić w pierwszej połowie 2028 r. Uzasadnione jest więc, aby umorzenia realizowane w późniejszym okresie również nie podlegały opodatkowaniu podatkiem dochodowym. Zapewni to równe traktowanie podatników znajdujących się w analogicznej sytuacji faktycznej oraz wzmocni skuteczność udzielanego wsparcia publicznego.

Zgodnie z art. 22 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa⁷, zwanej dalej: „Ordynacją podatkową” minister właściwy do spraw finansów publicznych może, w drodze rozporządzenia, w przypadkach uzasadnionych interesem publicznym lub ważnym interesem podatników, zaniechać w całości lub w części poboru podatków, określając rodzaj podatku, okres, w którym następuje zaniechanie, i grupy podatników, których dotyczy zaniechanie.

Proponowany projekt rozporządzenia przewiduje zaniechanie poboru podatku, które miałyby objąć dochody (przychody) uzyskane od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2028 r., z tytułu umorzenia pożyczki na podstawie rozporządzenia pomocowego, tj. z tytułu umorzenia pożyczek udzielonych przedsiębiorcom poszkodowanym w wyniku powodzi z września 2024 r., w ramach instrumentu finansowego – Fundusz Wsparcia Przedsiębiorstw Dotkniętych Powodzią.

Brak wydania projektowanego rozporządzenia prowadziłby do opodatkowania takiego dochodu (przychodu), co skutkowałoby w istocie wtórnym ograniczeniem wartości udzielonej poszkodowanym pomocy. Jednocześnie mogłoby to prowadzić do dalszego pogorszenia sytuacji finansowej przedsiębiorców poszkodowanych w wyniku powodzi, w tym do utraty płynności finansowej, likwidacji działalności gospodarczej oraz redukcji zatrudnienia.

Projektowane rozporządzenie ma na celu zapewnienie ciągłości wsparcia fiskalnego poprzez objęcie zaniechaniem poboru podatku dochodowego przychodów z tytułu umorzeń dokonywanych po dniu 31 grudnia 2025 r., a więc w okresie, w którym ustawowe zwolnienie nie znajduje już zastosowania. W ten sposób regulacja eliminuje nieuzasadnione zróżnicowanie sytuacji podatników oraz zapewnia spójność systemową i realizację celów polityki państwa w zakresie przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych.

Rozporządzenie wejdzie w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia (§ 3 projektu rozporządzenia). Art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych⁸ dopuszcza możliwość skrócenia okresu wejścia w życie aktu normatywnego, jeżeli ważny interes państwa wymaga natychmiastowego wejścia w życie aktu normatywnego i zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie. W uzasadnionych przypadkach dniem wejścia w życie może być dzień następujący po dniu ogłoszenia tego aktu w dzienniku urzędowym.

⁷ Dz. U. z 2026 r. poz. 622, z późn. zm.

⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 1461, z późn. zm.

Ważnym interesem państwa oraz beneficjentów zaniechania jest w tym przypadku zapewnienie przedsiębiorcom poszkodowanym w wyniku powodzi, znajdującym się w trudnych warunkach wymagających natychmiastowej odbudowy, jak największego i możliwie szybkiego wsparcia (w tym poprzez zdjęcie określonych obowiązków i obciążeń podatkowych). Uzasadniona jest tym samym pilna potrzeba wprowadzenia przepisów umożliwiających niezbędną pomoc w jak najszerzej perspektywie dedykowaną pracodawcom, przedsiębiorcom, zakładom i innym podmiotom dotkniętym skutkami powodzi z września 2024 r. Ważny interes państwa oraz obecna sytuacja przedsiębiorców wymagają natychmiastowego wejścia w życie rozporządzenia a zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa⁹ projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej z chwilą jego przekazania do uzgodnień z członkami Rady Ministrów. Zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów¹⁰ z chwilą skierowania do uzgodnień, konsultacji publicznych lub opiniowania projektu rozporządzenia projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt rozporządzenia:

- wpłynie pozytywnie nie tylko na duże przedsiębiorstwa ale również sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorców, w związku z kontynuowaniem okresu zaniechania poboru podatku;
- nie zawiera norm technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych¹¹, w związku z tym nie podlega notyfikacji na zasadach przewidzianych w tym rozporządzeniu, tj. zgodnie z przepisami dotyczącymi funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych;
- nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia w przypadkach określonych w obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przepisach Unii Europejskiej;
- nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej;
- pozostaje w gestii państw członkowskich i nie podlega harmonizacji;
- jest zgodny z przepisami ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców¹².

Projektowane zaniechanie może stanowić dla podmiotów nim objętych (prowadzących działalność gospodarczą) korzyść ekonomiczną, której nie uzyskałyby w normalnych warunkach rynkowych, stanowiąc tym samym potencjalnie o korzyści w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Jednocześnie jednak w tym szczególnym przypadku — dotyczącym wszystkich podatników będących przedsiębiorcami (mikro-, małych, średnich i dużych firm), którzy otrzymali pożyczki w ramach instrumentu finansowego – Fundusz Wsparcia Przedsiębiorstw Dotkniętych Powodzią – może znaleźć zastosowanie przepis art. 50 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014¹³,

⁹ Dz. U. z 2026 r. poz. 936

¹⁰ M.P. z 2026 r. poz. 404

¹¹ Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.

¹² Dz.U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.

¹³ rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu.

który umożliwia udzielanie pomocy mającej na celu naprawienie szkód spowodowanych przez niektóre klęski żywiołowe na podstawie programu pomocowego. Warunki udzielania pomocy zgodnej z art. 50 rozporządzenia Komisji (UE) 651/2014 określa ustawa powodziowa, w związku z tym nie jest zasadne określanie warunków dopuszczalności pomocy w ramach niniejszego rozporządzenia, o których mowa w art. 22 § 1a Ordynacji podatkowej.

Stosownie do art. 8b ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów¹⁴ projekt jest ujęty w Wykazie prac legislacyjnych dotyczącym projektów rozporządzeń Ministra Finansów i Gospodarki dla działów administracji rządowej budżet, finanse publiczne oraz instytucje finansowe pod poz. 100/2026.

¹⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 780, z późn. zm.